

ה"ה הכא בפועל ששובת מעבודתו, נחשב הדבר כמו עבד שברח שאפילו אם קיבל הפועל את הכסף עבור העבודה שלא ביצע בפשיעתו — צריך להחזיר את הכסף או לעבוד ולהשלים כנגד הזמן שלא עבד.

(ח) ומידהו אם בזמן הזה ישנו מנהג שאפילו אם לא נקבע בתקנות הקבועות, אולם אם כבר נהגו כך בשאר מקומות העבודה והמפעלים שמקבלים הפועלים את שכרם גם עבור הימים שלא עבדו מחמת שביתתם, נובדרך כלל הדבר כמדומה קיים — אם הימים או השעות ששבתו בהם הפועלים הינם ימים מועטים בלבד אז מגיע לפועלים שכר גם עבור הימים ששבתו כפי המנהג.

בכל מקרה שישנם חילוקי דעות בזה בין הפועלים לבע"ה — צריכים ללכת לבוררות המוסכמת על שני הצדדים בין אם ילכו לדון לפני בית-הדין, ובין אם יקבלו עליהם בוררות של אנשי מקצוע, אולם אסור לצדדים ללכת לפני ערכאות הדנים על פי חוקיהם, בין אם היושבים שם הינם בני ברית, ובין אם אינם בני ברית, ואפילו אם שני הצדדים מעוניינים ללכת אליהם מרצונם, כמבואר להדיא בחו"מ סי' כ"ו ס"ק ג'. וגם מה שמכונה אצל עמי הארצות "בית הדין לעבודה" גם כן נחשב כערכאות, כיון שגם הם מחליטים על פי החוקים שקבעו להם או על פי שיקולי דעתם הנוגדת את דין התורה, והרבה פעמים הם לוקחים ממון שלא כדין מיד המוחזק. כמו חוקי הלנת שכר שכיר שע"פ ד"ת זה ריבית, או שכופים לשלם קנסות על פעולתו שהיא בגדר גרמא בנזקין שעל פי ד"ת פטור העושהו בדיני אדם, וישנם מקרים שגם פטור מדיני שמים וכדומה. ולפיכך אסור ללכת בשום מקרה לדון לפני מה שמכונה "שופטי" הערכאות למיניהם בכל צורה שהיא, וההולך לשם בלי היתר מבית הדין נכגון: כאשר הנתבע סירב ללכת לד"ת, ובה"ד נתן לתובע כתב סירוב המאפשר לו לתובעו בערכאות כמבואר שם בסמ"ע ס"ק ח', או שאיננו מקיים את פסק בה"ד — מרים יד בתורת משה ומחלל שם שמים ברכים ואפילו אם הוא צודק בתביעתו, ועיין בסי' שהארכנו לבאר את הגדרים בזה.

(ט) **כתב** בתשו' האגרות משה חו"מ ח"א סי' נ"ט ד"ה ולכן וז"ל: אבל מכל מקום מסתבר

כתנאים ובגדרים מסויימים, ואין חילוק בין אם המלאכה בדבר האבד לבע"ה כתוצאה משביתתם ובין אם אינו בדבר האבד במקרים שמותר מצד המנהג לשבות. ולפיכך מכיון שהתבאר לעיל שרשאים בני אותה האומנות או בני העיר או המדינה לעשות תקנות לצורך עבודתם, בין אם זה קשור לשכר הפועלים או לשאר תנאי העבודה, ומאחר והתקנות האלו קבועות וקיימות, נמצא שכל השוכר פועל לאחר שכבר קיימות התקנות בענין זכות השביתה — על דעת כן הוא שוכר, שיכול הפועל או מספר פועלים לשבות לפי התקנות הידועות הקיימות בזה כגון: להודיע לבע"ה מספר ימים לפני תחילת השביתה על כך כפי המנהג, לנסות להגיע להסכם או בוררות לפני הכרזת השביתה וכדומה, ולכן אם הפועלים מתנהגים כפי התקנות והמנהגים הקבועים — אין הבע"ה רשאי לפטרם בשל כך, וממילא אסור לו לשכור פועלים אחרים במקומם.

(ז) **אולם** פשיטא דמעיקר הדין אפילו אם מותר להם לשבות ממלאכתם, אולם לא מגיע להם שכר עבור הימים שלא עבדו, כיון ששכר מגיע לפועל — רק אם הוא נתן תמורתו עבודה לבע"ה שאמר לו לעשותה, או שנהנה הבע"ה ממנה אפילו אם לא ציווהו כדין יורד לשדה חבירו כמבואר בב"מ ק"א ע"א, משא"כ אם לא עבד הפועל, תמורת איזה דבר יקבל את שכרו. והרי אפילו אם נאנס העובד כגון: שחלה ומחמת זה לא עבד, דעת רוב הראשונים כפי שמבואר ברמ"א סי' של"ג ס"ק ה' ובש"ך שם ס"ק כ"ה — דלא מגיע לפועל שכר עבור ימי מחלתו שלא עבד בהם. ואפילו לדעות הראשונים המובאים שם ברמ"א שסוברים שמגיע לפועל שכר אם חלה, זהו מטעם דהם מדמים פועל לעבד עברי שמבואר בגמ' בקידושין י"ז ע"א — שעד שלש שנים אם חלה העבד, אין הוא צריך להשלים לבע"ה את ימי מחלתו למרות שקיבל כבר את שכרו עבור הימים האלו, ולפיכך דעת אותם הראשונים — שפועל שהוקש לעבד דינו דומה, משא"כ הכא שלא בא הפועל מרצונו לעבודה, לא גרע מעבד שברח במזיד מבע"ה שמבואר שם בגמ' בקידושין — שחייב העבד להשלים ולעבוד לבע"ה כנגד הזמן שברח [והתם איירי שכבר קיבל העבד את הכסף]. וא"כ